

دوفصلنامه تاریخ علوم و فناوری دوره اسلامی
سال سیزدهم، شماره‌های اول و دوم، سال ۱۴۰۳
شماره پیاپی: ۲۵ و ۲۶

صاحب امتیاز: مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب
مدیر مسئول: اکبر ایرانی
سر دبیر: محمد باقری
مدیر داخلی: زینب کریمیان
اجرای جلد: محمود خانی

مدیر فنی و امور چاپ: حسین شاملوفرد

همکاران علمی

حسن امینی * حمید بهلول * پویان رضوانی * فاطمه سوادی * حنیف قلندری * یونس کرامتی * امیرمحمد گمینی
شمامه محمدی‌فر * راضیه‌سادات موسوی * یونس مهدوی * سجاد نیک‌فهم خوب‌روان

مشاوران علمی

یوسف ثبوتی * توفیق حیدرزاده
محمدابراهیم ذاکر * حسن طارمی * مهدی محقق
حسین معصومی‌همدانی * محمدجواد ناطق * سیدحسین نصر
علی بابایف (جمهوری آذربایجان) * جان لنارت برگرن (کانادا) * گلن وان بروملن (کانادا) * احمد جبار (فرانسه)
سرگی دمیدوف (روسیه) * رشدی راشد (فرانسه) * جمیل رجب (کانادا) * سری‌رامولا سارما (آلمان)
ژاک سزبانو (سوئیس) * جورج صلیبا (امریکا) * حکیم سید ظل‌الرحمان (هند)
مصطفی موالدی (سوریه) * یان پیتر هونخندایک (هلند) * میچیو یانو (ژاپن)

تصویر پشت جلد: نقش کاشیکاری از مدرسه العنبرگ در سمرقند با کتیبه: العلم کنز عظیم [لا یفنا (از حضرت علی (ع))]

نشانی مجله: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان دانشگاه و ابوریحان، ساختمان فروردین، شماره ۱۱۸۲، طبقه چهارم، شماره ۱۶
کد پستی: ۹۳۵۱۹-۱۳۱۵۶ تلفن: ۰۶۶۴۹۰۶۱۲ دوزنگار: ۰۶۶۴۰۶۲۵۸

سرخن

در یکی دو سال اخیر شاهد درگذشت چند تن از پژوهشگران تاریخ علم و فناوری بودیم.

این دانشمندان بی جایگزین از نخبگان این حوزه پژوهش بودند و در این شماره میراث علمی مطالبی درباره زندگی، دستاوردهای علمی و آثار آنان آورده ایم. تاریخ در گذشت سه تن از آنها بعد از تاریخ رسمی این شماره میراث علمی است، زیرا این شماره دیرتر از موعد انتشارش به چاپ سپرده شده است.

به این ترتیب خلایق در پژوهش‌های تاریخ علم پدید آمده است که باید با ظهور جوانان پژوهشگر علاقه‌مند و توانا در این حوزه جبران شود. اینجاست که اهمیت وجود پژوهشکده تاریخ علم دانشگاه تهران و مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب بارزتر می‌شود. بخصوص که هر دوی این مراکز نشریه‌ای در حوزه تاریخ علم منتشر می‌کنند.

متأسفانه جنگ خانمان‌سوز سوریه انتشار مجله ارزشمند تاریخ علوم عربی را با مشکل روبرو کرده است. در اسپانیا نشریه سهیل و در ژاپن نشریه اسکیموس به انتشار شماره‌های جدید ادامه می‌دهند. نشریه علوم و فلسفه دوره اسلامی و آرشیو بین‌المللی تاریخ علوم همچنان منتشر می‌شوند ولی با درگذشت پروفیسور فؤاد سزگین، گاهنامه تاریخ علم مؤسسه‌ای که او در فرانکفورت تأسیس کرده بود با چالش روبروست.

اکنون باید از پژوهشگران این رشته در ایران بیشتر حمایت شود. این پژوهشگران از موقعیت ویژه‌ای برخوردارند. زبان فارسی به عنوان دومین زبان رساله‌های موجود از تمدن اسلامی، زبان ملی و علمی آنان است. زبان‌های عربی و ترکی هم که اولین و سومین زبان از لحاظ تعداد دست‌نوشته‌ها هستند کم و بیش برای بسیاری از آنان شناخته شده و دست‌یافتنی‌اند. در نظر بگیرید که یادگیری الفبا و هر یک از زبان‌های سه‌گانه فوق برای

دانشمندان غربی و روس تا چه حد دشوار بوده و در این کار چه موانع دشواری را باید پشت سر می گذاشتند.

گذشته از این، وجود دستنوشته‌های علمی پرشمار در کتابخانه‌های ایران (تهران، مشهد، قم، یزد و ...) کار پژوهشگر را آسان و مسئولیتش را سنگین‌تر می‌کند. جا دارد برای تصحیح و ترجمه و انتشار آثار مهمی چون قانون مسعودی ابوریحان بیرونی، مفتاح الحساب جمشید کاشانی و نظایر این‌ها برنامه‌ریزی دقیق واقع‌بینانه‌ای صورت بگیرد و با حمایت مالی و تدارکاتی کافی و کار جمعی نتیجه سریع‌تر و مطمئن‌تری به دست آید. طرح جامعی در این زمینه می‌تواند بستر مناسبی برای انتقال اطلاعات و تجربیات پیشگامان این حوزه و پژوهشگران جوان تاریخ علم فراهم کند.

سردبیر

